

Voorwoord

Syrië is een prachtig land. Of misschien beter, het was een prachtig land. Je kon er heerlijk mezze¹ eten in de oude stad van Damascus. Het land had alles om een toeristische topper te worden. Zon, zee, prachtige antieke sites, kruisvaarder kastelen. We schrijven 2006. Rondreizen met de rugzak was er vooral veel avontuur.

Dat Syrië bestaat niet meer. Het Syrië dat ik nadien als journalist verschillende keren bezocht, is verscheurd door een bloedige burgeroorlog. Een oorlog waarbij al meer dan honderdduizend doden zijn gevallen en miljoenen Syriërs op de vlucht zijn moeten slaan. Jongeren verloren hun vrienden en vriendinnen, maar vooral ook hun dromen. Dromen bijvoorbeeld om te kunnen studeren en er iets van proberen te maken. Groot worden in Syrië vandaag is, helaas, een hel.

Hoe is het zover kunnen komen? De voorbije tientallen jaren zat de macht in Syrië bij de familie Assad. Die regeerde met harde hand, en de schaarse inkomsten van het land gingen hoofdzakelijk naar de elite rond de presidentiële familie. Zowel de Assads als het merendeel van die elite behoren tot de alawieten. Dat is een minderheidsstroming binnen de islam, nauw

¹ Kleine gerechten (olijven, ansjovis, een slaatje...)

verwant met de sjiieten² in Iran. De meerderheid van de bevolking is dus soenniet.

In 2011 kwamen tienduizenden Syriërs vreedzaam in opstand tegen het regime van Assad. Ze wilden wat meer vrijheid, een einde maken aan de corruptie en meer kansen voor iedereen. Maandenlang trokken ze geweldloos de straat op om te protesteren.

De regering sloeg die protesten hard en bloedig neer. Na verloop van maanden radicaliseerde een deel van het verzet en namen de demonstranten zelf ook de wapens op. Het regime sloot intussen duizenden mensen op, anderen ‘verdwenen’ gewoonweg. Langzamerhand werd het conflict in Syrië steeds brutaler, om uit te monden in een soort burgeroorlog waarbij vandaag verschillende sektarische³ en religieuze groepen tegenover elkaar staan.

De internationale gemeenschap bleek hopeloos verdeeld en keek passief toe. Het grote leed van de Syrische bevolking trok uit tientallen landen heel wat buitenlandse strijders aan die naar Syrië gingen om er mee te helpen of mee te vechten. Het grootste deel van die buitenlanders bleek extremistische moslims te zijn. Vaak zijn ze zo extreem en gewelddadig dat de lokale Syriërs helemaal niet zitten te wachten op dat soort ‘strijders’.

² Volgelingen van Ali, schoonzoon van de Profeet

³ Behoren tot een sekte (wijken in een godsdienst op bepaalde punten af).

Ook uit ons land zijn tientallen jongeren naar Syrië vertrokken. Uit gesprekken en brieven blijkt dat die jongeren vinden dat ze niet langer machteloos kunnen 'toekijken' naar het vele leed in Syrië. Meestal zeggen ze dat ze hun 'geloofsgenoten' (soennieten⁴ dan) willen steunen in de strijd tegen het regime van president Assad. Maar vaak gaat het om jongeren die zich niet goed voelen in hun vel, die slechte resultaten op school halen, of ruzie met hun ouders hebben. De jongeren die vertrekken zijn vaak op zoek naar een doel, om zich te bewijzen. Om de leegte of het onbehagen op te vullen. Maar waarom vertrokken vóór het conflict in Syrië dan ook niet massaal jongeren van bij ons bijvoorbeeld naar Afrika, waar ook moslims worden onderdrukt, om er te gaan vechten? Erg belangrijk blijkt de rol van ronselaars of tussenpersonen. Die maken het nu praktisch en financieel haalbaar voor jongeren om te vertrekken. Ze zorgen voor transport, het netwerk om de grens over te raken en ronselen actief onder kwetsbare jongeren. Ze bieden hen ook een makkelijk, maar onjuist, verhaal over zogezegde 'plichten' door te verwijzen naar zinnen uit de Koran, die weliswaar uit hun context zijn gerukt. Want voor elke oproep tot de gewapende strijd, zijn er andere oproepen om vreedzaam samen te leven.

Over zulke jongeren gaat dit verhaal. Beulen, moordenaars of verzetsstrijders? Hoe groot is het verschil op het terrein eigenlijk nog? Is de andere kant zoveel slechter? Misschien moeten we onze jongeren die daar naartoe trokken proberen te zien als slachtoffers? Dat maakt ze daarom niet onschuldig en wat ze soms gedaan hebben niet minder wreed. Maar het kan wel helpen begrijpen.

⁴ Geloven niet dat Mohammed zijn schoonzoon heeft aangeduid als zijn opvolger (grootste stroming in de islam)

De bruid van Dirk Bracke is een rauw verhaal. Het slaat in als een splintergranaat. Pijnlijk herkenbaar. Het gaat dan wel om fictieve jongeren, ze wonen misschien echt om de hoek.

Jens Franssen

Jens Franssen is radiojournalist voor de vrt. De voorbije jaren trok hij geregeld naar Syrië om er te berichten over de oorlog.